

SERRA D'OR

DOSSIER «JAZZ A CATALUNYA, JOC I LLIBERTAT»

RAFAEL VALLBONA, DAVID CASTILLO, JAUME RADIGALES,
MIQUEL PUJADÓ, EVA COMAS

ENTREVISTA «JORDI COCA» MIQUEL-LLUÍS MUNTANÉ, ANDREU GOMILA

ARTICLES «CARME JUNYENT» ESTEVE MIRALLES; «ANTONI VILA CASAS» PILAR VÉLEZ;
«VICENÇ PAGÈS JORDÀ» MÀRIUS SERRA

ENDERROCS DE LA CIUTAT POSTMODERNA

Una ressenya de PERE GUIXÀ

Aquest assaig planteja un camí d'anada i tornada entre la ciutat postmoderna i el que se n'ha escrit. Sebastià Jovani (Barcelona, 1977) cerca una cartografia de les urbs modernes i convoca les veus de diversos pensadors i autors de ficció, la majoria estrangers.

Què significa habitar una ciutat? Quines són les relacions de l'urbs amb els imaginaris personals i col·lectius? Són agradables els nostres entorns de convivència moderns? Jovani es pregunta tot això en un moment en què el discurs sobre l'espai urbà està en crisi i demana una reinvençió amb urgència. La postmodernitat ens aboca al desastre, que ja és una manera d'avançar que el corollari de l'assaig no és afavoridor.

Si la ciutat postmoderna és un text que no deixa mai d'escriure's, què ens cal saber per llegir-lo? Com podem participar d'aquesta maquinària semiòtica i fantasmal sense que ens expulsi o ens assimili del tot?

L'assaig es desplega inicialment anunciant la laminació dels mites de la modernitat, fet que obre la porta a un espai postmodern en què també la ciutat se'n veurà trastocada. L'urbs postmoderna és neobarroca; vet aquí una hipòtesi categòrica, però verificable. La ciutat postmoderna no pot escapar de la noció d'espectacle de Guy Debord. L'eclecticisme, el pastitx, el revisionisme irònic, la mutació permanent, la buidor significativa,

l'apropiació simbòlica i, també, el caient de deliri de Baudrillard escauen a aquesta concepció urbana.

El narrador visionari J.G. Ballard va parlar-nos de la tecnofília i la sociofòbia, i en la seva obra, abans especulativa, ara sovint força real, s'han consignat molts pactes de la postmodernitat. William Gibson o Bruce Sterling, corifeus del ciberpunk, són avui especuladors tecnoutòpics que han mostrat els seus límits, contràriament a Ballard, que ocupa un lloc medullar en aquest llibre.

La patologia capitalista, en tant que eix polític de la postmodernitat, «actua de manera desvergonyida, tant si es refereix a casos presidits pel triomf i l'èxit (material, social, simbòlic) com si remet als quadres de simptomatologia més desconjuntada i disfuncional», ens diu Jovani. Londres, vista a través del prisma de la novel·la *Diners* de Martin Amis, exemplifica aquesta afirmació. La toxicitat del model econòmic i social d'aquesta novel·la no solament es nota en els automatismes de consum, sinó que s'estén des de l'urbs fins al fons més profund dels individus, allà on podria sorgir una llum última, però on només hi ha un altre soterrani.

L'adinerat assassí Patrick Bateman, d'*American Psycho*, novel·la de Bret Easton Ellis dels anys noranta (segurament no prou valorada com a símptoma d'un moment), amb Nova York com a teló de fons, també és un exemple

de la postmodernitat verinosa. I el personatge Eric Parker, protagonista de *Cosmòpolis* de Don DeLillo, és una altra mostra de l'atrocitat del turbocapitalisme. En el paroxisme de l'espectralitat postmoderna, la ciutat controlada i consumida, aquella a què ens empeny el sistema present, s'afavoreix la planificació d'urbanitzar el no-res.

El correlat d'aquest no-res és la metàfora de la ciutat fantasma que intitula el llibre. Ciutat elusiva, vaporosa, incòmoda... poc comunitària, sense transcendència i difícil de viure-hi, al cap i a la fi, per a un nombre cada cop més gran de persones, empeses a buscar altres soplugs, si és que n'hi ha.

Ben segur que algun lector notarà que el llibre queda sovint escindit entre la reflexió sobre les ciutats i les referències narratives, que en algun cas no ressegueixen el discurs fins a la conclusió global. El lector mateix haurà d'inferir aquesta conclusió que, com diem, ens deixa en uns llimbs cada cop més incerts, sense gaire futur col·lectiu.

Jovani és un dels assagistes actuals més esmolats, a repel, naturalment, tal com ho demostra aquest llibre que, al capdavall, és una fèrtil impugnació de la postmodernitat i del seu urbanisme sense nord. *Sebastià Jovani. Urbis phantasma. La literatura i l'imaginari urbà sota l'influx de la postmodernitat*. Edicions del Periscopi i Escola Bloom, Barcelona, 2022.